

Uddrag fra retssagen mod Johan Henrik Johansen 1802-1803

Dokumenterne er fundet og affotograferet af Inge Rasmussen.
Afskrifter: Inge Rasmussen og Helle Nielsen

Helle Nielsens kommentar:

Johan Henrik Johansen og broderen Axel var kommet rejsende fra Funder til Viborg købstad den 21 oktober 1802 for at deltage i et marked den følgende dag. Roland Christiansen begik den 22 oktober et tyveri af en pung.

Johan Henrik blev mistænkt at være meddelagtig i tyveriet. Derfor blev han pågrebet og ført til byfogden, da han den 13 november vendte tilbage til Viborg købstad.

De valgte uddrag omhandler Johan Henrik Johansens fortid.
Altså ikke den verserende sag. Den afsagte dom over Johan Henrik findes dog blandt bilagene.

Allans tilføjelse; .. Dokumenterne vedr. retssagen, som jeg har modtaget fra Helle Nielsen, fylder 23 sider,.. jeg har valgt at vise et begrænset udvalg.

Viborg Byfoged: Justitsprotokol 1800-1805

18 november 1802

{Page 164b}

Anno 1802 den 18de November sadte Lieutenant Fogh som Kongl: Byefoged en Extraret i Wiborg Byetingsstue den han og Lieutenant Gierulf som Kongl: Byeskriver Administrerende og den [Jungnichel] og Kristian Tyggesen overvar som Stokkemænd.

Prokurator Kiersgaard fremlagde, som Actor mod Henrich Johannsen, i dennes ufænglede Overværelse, en Extra Rets Stevning af Gaars Dato som med Paategning om Forkyndelse lyder saaledes Fol: - Dernæst fremlagde Actor det over Henrich Johannsen den 13de Novbr sidst optagne Forhør for at følge Acten med Actions og Defentions Ordren for at indlemme i den. Den paa Forhøret tegnede Ordre lyder saaledes Fol: - Forhøret følger Acten. - Endelig fremlagde Actor sine Spørgsmaal for lydende: Fol: - Aktor frafaldt den i Stevningen anførte Peder Dam fra Flye som for [.....] Maade dertil var indstevnet.

Arrestanten Henrich Johannsen blev forelæst hans Deposition i Forhøret Side 4 og 5 - hvorpaa han svarede paa Spørgsmaalene til

1ste Membrum – Ja-

Det andet Membr Ney.

til 2det Spørs: - Hen imod 60 Aar[...] og han er fød i Angeln i Byen Hustoft.

Til 3die Spr Hans Fader som havde været Soldat i sine yngre Aar og siden gaaet omkring i Landet og skaaren [Sviin], heedte Johann Friderich von der Heide og hans Moder heedte Ane Regine NielsDatter. - De ere begge døde, han døde saavidt Deponenten erindrer i Langaae ved Randers og hun døde hos en Mand i Randers som heedte Laurs Bødker. –

Til 4de Han er konfirmeret i Løye Kirke som ligger imellem Flensborg og Apenrade, da man var kommen hertil bekiendte han at han aldrig er bleven konfirmeret.

Til 5te - Det Spørs: forandrede Dommeren med det Tillæg: hvor første Gang og hvor mange Gang? Respon: Første Gang, for en 5 a 36 Aar siden i Alling Kirke ved Rye; hvor mange Gange kunde han ikke erindre, men adskillige Gange i Wiborg, i Røgen Kirke i Bryrup Kirke paa Matrup Gods hvor han boede i Welling i fem Aar hvilket han vilde bevise med en Seddel, som han leverede Dommeren og blev tagen ad Acta, og lyder saaledes Fol. – ogsaa blev tagen ad Acta et han under 28 Septb 1780 meddelt Afskeeds Beviis saa Lydende Fol. - Derefter forklarede Deponenten at han de sidste 3 a 4 Aar har kommuniceret i Skive ligesom og sidste Gang.[...] –

til 6te Han har været gift med Ane Kirstine Hansdatter som var fød ved Harridskier ved Veile men ingen Opholdssted havde og de blev sammen viede i Louns Kirke ved Hvalpsund af en Præst heeder Raun. - De har avlet 9 Børn sammen hvoraf kuns een som heeder Johann Friderich, 35 Aar, er levende og boer i Skive. - De andre 8te ere begravne følgende Stæder: en Datter Maria Kirstine 4re Aar og en Ditto Ane Regine 4re Aar i [Skandrup] Kirke paa Tvillum Gods, en Søn Axel er begravet i Folbye Kirke paa Friisenborg Gods, som var fød i Strandhuuse ved Kolding og 1/2 Aar da han døde. En Datter Ellen døde i sit halvandet Aar, han ved ey hvor hun blev begravet men hun er fød i Has Herred i en Gaard heeder [Ti.g] og døbt af Præsten i Odder som heedte Kragballe. En Pige Juliane blev for angefær 7 a 8 Aar siden begravet i Hørslev Kirke paa Frisenborg Gods. - Hun var fød i [Granslev] og døde da hun var en halv Snees Aar gl: - en Søn Andreas er begravet i [Haat] ved Kolding. - Han er fød i Kiisum paa Estvadgaards Gods og han døde da han var et ar En Datter Ellen døde i sit 3die Aar men hvor eller Begrælses Stædet erindrede han nu ikke, men hun er fød i Fillerup ved Odder i Has Herred. - og en Datter /: her opgav Deponenten een som allerede er opgivet at være begravet i [Skandrup] Kirke og da han blev erindret herom sagde han, han kunde ikke erindre hvor det eene Barn var fød eller begravet eller hvad det heedte.

til 7de Ney

til 8de Arrestantens Opholdssted har været i Skive hos hans Søn, hans Broder Axel i Funder ved Silkeborg. - Hvor dennes Sidstes Opholdssted var, vidste han ikke men for 8te Dage siden boede han i Funder, thi Deponenten var der hos ham og reyste derfra hertil hvor han blev arresteret. - Da de reyste herfra Markedet var det til Funder hvor Deponentens Tøy stoed hos Broderen. - De har begge arbeidet som Glarmestere.

til 9de slet ingen.

til 10de Han saae ikke Tyveriet blev begaaet men hans Broder Axel saae Roland kom løbendes og sagde derpaa til Deponenten gaae ned paa Gaden at see hvor han bliver af. - Deponenten gik, saae ikke Roland og derfor gik ind i et Huus paa Hiørnet nemlig det Huus...

{Uddrag page 168b}

Dommeren fandt nødvendig med nu at [affordre] Henrich forklaring om hans Vandel - og da forklarede han at han første Gang tiende for Hyrde Dreng i Langballe ved Vilhelmsborg. - Derpaa kom han til Randers hos en Mand heede blind Laus hvem han var hos i 5 Aar og forloed i Aalborg hvor han kjøbte sig et Stæd. Derpaa vendte Deponenten tilbage til Randers hvor hans Fader var, med hvem han i en 7 a 8te Aar gik omkring paa Landet deels reparerede Vinduer og deels betlede. - I hans 18de Aar forlod han hans Fader og derpaa reyste omkring meget i Skanderborg Egnen paa Glarmester Professionen og blev saaledes ved indtil han blev gift som var i hans 20 Aar. - Det første Sted han og efter da kom havde vare hos Anders Jensen i Alken, derpaa var de af og til i en lang Tid hos Andres Kristensen i Egeberg ved Horsens, siden i 4 a 5 Aar i Welling paa Matstrup Gods hos Anders Jensen, siden et Aar hos Morten Nielsen i [øsbje] ved Katbyegaard, saa og et Aar i Skandrup hos Søren Maurison og derefter kom han til Wiborg hvor han var 3 a 4 Aar og endelig saa til Skive hvor han har været siden. - Derpaa blev Deponenten Demitteret. - Aktor begjerede det nu i Sagen passerede til videre fornøden Forantaltning Beskreven meddelt. - Det blev [tilst..] Begge Arrestanterne blev overleveret Arrestforvarerne. -

{Underskrift} Fogh {Underskrift} M:Gierulf

Af foranførte maatte den [...tbesagelig] erfares, at Arrestanten Johan Hendrich har for Retten forebragt adskillige Urigtigheder og Usandfærdigheder, jeg maae derfor indstille til Deres Velbaarnhed, hvorledes med ham bør forholdes, for at bringe ham til Sandheds rette Udsigende. -

Dom afsag af byfoged og dommer Thomas Vissing, 29 januar 1803 - SAM 1887 m.v.

Dom!

Glarmester Johan Henrich Johansen har med sin egen bekiendelse under det over ham holdte Forhør sidste 13de Novbr som han derefter under ExtraRets Tingsvidnet den paafølgede 18de Novbr for Ting og Ret [har] tilstoed at være Hæler eller Tyvs Medvider, i det Tyverie Glarmæster Roland den 22de Octbr f:A: har udøvet her i Wiborg mod Bonden Peder Dam fra Flye, og for denne forbrydelse er det han offentlig er tiltalt. Han tilstaaer selv at han sagde til Glarmester Roland: Du har gjort en Fangst og været Lykkelig og derpaa modtaget deraf til sig og Broder Axel 1Rd af Roland.

Johan Henrich Johansen har siden under Extra Rets Tingsvidnet villet forklare sig over de Ord: "Roland havde gjort en Fangst, at han derved forstoed: At han havde vundet noget, fundet noget, eller stiaalen noget, og endog i denne Bekiendelse, ligger en reen Tilstaaelse, og hvore kunne han sige til Roland: At han havde faaet noget eller gjort en fangst, naaer han ey, om Tyveriet havde havt Vished, og hvorom og hans Øvrige Bekiendelser giver tilstrækkelig Lys. Ja end meere, han modtog af Roland 1Rd af de af Roland stiaalne Penge og beholdte den uden at gjøre det bekiendt og derimod under Forhøret først langt om længe tilstoed sin Forbrydelse og derhos forklarede: At Roland havde givet ham 1Rd til Deeling imellem {Side 2} ham og Broder Axel hvilken sidste ey har villet tilstaae at han havde faaet det Halve nemlig 3 [.] , alene at hans Broder havde leveret ham til hans Koene 3 [.] fordi hun havde [vasket] og syet for ham, nemlig Henrich. Johan Henrich Johansen, som under Sagen forklaret han ikke eyer noget, var fattig og ernæret sig, som Afskediget Rytter, af Glarmester Arbeyde. Under Sagen er det oplyst at han, har giftet sig, og kommet til Alters i følge et falsk Skudsmaal uagtet han er ukonfirmeret, og er over 60ve Aar. - Andre Forbrydelse end de her anførte ere under Sagen ikke opdagede.

Han bør altsaa Dømmes for den Forbrydelsean har tilstaaet, og hvorfor han er Axtioneret. Thi bliver efter denne Sags forefundne Omstændigheder hermed kiendt for Ret:

At Arrestanten Johan Henrich Johansen bør, som Medvider eller Hæler i det af Roland beaaede og forstævnte Tyverie øved imod Peder Dam fra Flye, hensættes til Arbejde i Wiborg Tugthuus i Sex Maaneder og derforuden, tilbagebetale inden 3de [S...m..ke.] efter denne Doms lovlige Forkyndelse til den bestialne Peder Dam i Flye, den Rigsdaler som Roland leverede ham af de stiaalne Penge.

Ligesaa betaler Arrestanten Johan Henrich Johansen de paa hans Arrest og Varetægt og forflegning ind-gaaede Omkostninger og hvis han dertil findes uformuende da udredes Samme af vedkommende Stifts Kiøbstæder, efter Øvrighedens derover nærmere gjørende Bestemmelse.

Sagen findes ikke fra Axtor eller Defensor Side utilbørlig Opholdt, alt med Hensyn til Sagens Vitløftighed, og de mange forskellige Oplysninger som Axtor har maattet indhente fra forskellige Steder.

Extraretten paa Wiborg Byetings Stue den 29de January 1803. -

T. Vissing